

Вікторія ТРОХИМЕНКО

РОЛЬ РИНКУ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ У РИНКОВІ ЕКОНОМІЦІ

Досліджено сутність та взаємозв'язок категорій «фінансовий ринок», «ринок фінансових послуг», «ринок банківських послуг». Визначено роль та функціональне призначення ринку банківських послуг у ринковій економіці.

Essence and intercommunication of categories «financial market», «financial service market», «banking service market» are investigated. The role and functional destination are specified in the market economy.

Розвиток сучасної фінансової інфраструктури характеризується поширенням тенденції інтермедіації, тобто появою різноманітних установ та інститутів (фінансових посередників), які спеціалізуються на окремих видах фінансових операцій і послуг. При цьому розвинена мережа фінансових посередників (банків, страхових компаній, недержавних пенсійних фондів, кредитних спілок тощо) є ефективною передумовою для стабільного економічного зростання завдяки створенню системи забезпечення суб'єктів господарювання як короткостроковими, так і довгостроковими фінансовими ресурсами.

За цих обставин дослідження функціонування ринку банківських послуг, як одного з найрозвиненіших сегментів індустрії фінансових послуг, набуває особливої актуальності.

Зазначені проблеми привертають дедалі більшу увагу відомих вітчизняних та зарубіжних економістів: В. Базилевича, Дж. Бенстона, Є. Боброва, Л. Горбач, Д. Даймонда, А. Дарбіняна, О. Донецьку, А. Канаєва, В. Корнеєва, Х. Ліленда, О. Луцишин, І. Лютого, В. Міщенко, С. Науменкову, Д. Родіна, Дж. Сінкі, В. Смагіна, К. Сміта, В. Унінець-Ходаківську, І. Школьника, С. Юрія, В. Ящук ін.

Водночас подальший розвиток ринку банківських послуг породжує необхідність детального дослідження й обґрунтування його ролі та функціонального призначення в ринковій економіці з урахуванням посилення нестійкості світової фінансової системи, що й визначає мету і завдання дослідження.

Загальноновизнано, що ринок банківських послуг є складовою ринку фінансових послуг, тому для з'ясування його ролі та функціонального призначення потрібно дослідити взаємозв'язок зазначених понять.

Незважаючи на те, що спеціалізована економічна література вказує на особливу систему зв'язків між категоріями «фінансовий ринок» та «ринок фінансових послуг», серед сучасних науковців немає єдності у їхньому трактуванні. Так, залежно від контексту, зазначені дефініції можуть вживатись як синоніми, набувати специфічних змістовних відтінків або ж навпаки, інтегруватись в єдиному понятті [15, с. 52]. При цьому різні трактування сутності цих понять відображають суперечливу ретроспективу їхньої еволюції, а дискусійність підкреслює економічну динамічність зазначених ринків та їхнє органічне поєднання з тенденціями й закономірностями соціально-економічного розвитку.

Так, тривалий час в економічній літературі існувало лише поняття фінансового ринку, що звужувало розуміння процесів, пов'язаних із рухом грошового капіталу. При цьому ринок фінансових послуг розглядався як складова фінансового ринку [2, с. 89–90]. Водночас ускладнення форм і способів розміщення грошового капіталу привело до появи нових спеціальних видів професійної діяльності, спрямованих на обслуговування власників цього капіталу, що знайшло відображення у понятті «фінансова послуга».

Аналіз засвідчує, що сучасні дослідники трактують фінансову послугу як соціально-економічну категорію, що відображає відносини трансформації коштів у грошовий капітал юридичних і фізичних осіб на банківському, страховому й інвестиційному ринках, а також інші послуги фінансового характеру [2, с. 89]. Купівля-продаж таких послуг здійснюється на ринку фінансових послуг, що потребує більш глибокого дослідження сутності останнього.

Слід зазначити, що у західній літературі доволі поширеним є підхід, відповідно до якого до поняття «фінансовий ринок» включають усі ринки фінансової системи, за допомогою яких економічні суб'єкти

можуть фінансувати свою діяльність. Відповідно до такого підходу складовими фінансового ринку постають грошовий ринок, який надає в розпорядження економічних суб'єктів короткострокові фінансові ресурси, і ринок капіталів, який задовольняє середньо- і довгострокові фінансові потреби [11, с. 20].

Фінансовий ринок трактується як органічна частина, а в умовах розвинутої економіки – ключовий елемент фінансової системи, що перебуває в центрі руху фінансових потоків [14, с. 68–69]. Об'єктом купівлі-продажу на цьому ринку є різноманітні фінансові інструменти й фінансові послуги, від ступеня розвитку яких залежить рівень розвитку фінансового ринку.

При цьому фінансові інструменти й фінансові послуги як об'єкти купівлі-продажу виступають специфічною формою товару (економічного блага), що характеризуються здатністю задовольняти людські потреби й обмінюватися в певних пропорціях на інші товари.

У цьому контексті заслуговує на увагу розмежування понять «фінансові активи», «фінансові інструменти» та «фінансові послуги».

Аналіз творів вітчизняних і зарубіжних дослідників свідчить, що, розкриваючи сутність поняття «фінансові активи», вони приділяють першочергову увагу виявленню джерел фінансового капіталу, аналізу предмету угод на фінансових ринках; щодо поняття «фінансові інструменти», то йдеться насамперед про проблеми використання засобів праці на фінансовому ринку. У цьому контексті фінансові інструменти вказують на спосіб впровадження фінансової послуги під час проведення операцій з фінансовими активами (капіталом). Використання фінансових інструментів сторонами угоди і є одночасно наданням-споживанням фінансових послуг. Фінансова послуга показує, як використовуються ті чи інші інструменти під час реалізації угоди учасниками ринку. Разом із цим, надання фінансових послуг пов'язано з використанням фінансових активів у різних формах і комбінаціях.

Узагальнюючи вищезазначене та виділяючи спорідненість і відмінність між поняттями «фінансовий ринок» та «ринку фінансових послуг», слід погодитися з тим, що інституційно фінансовий ринок еволюціонує як ринок фінансових послуг (тобто як клієнтоорієнтована економіка) [7, с. 30].

Таким чином, у повсякденній господарській практиці важливий не суто фінансовий ринок, а конкретні форми прояву фінансових відносин через надання фінансових послуг за допомогою фінансових інструментів, різноманітні види яких встановлюються державою.

Йдеться про те, що за організаційно-інституційною структурою фінансовий ринок є сукупністю фінансових установ (банків, небанківських фінансово-кредитних інституцій, страхових компаній, інвестиційних фондів тощо) та інших суб'єктів (валютних і фондових бірж, депозитаріїв і реєстраторів, розрахунково-клірингових та інформаційно-консультаційних центрів тощо), які виконують посередницькі й допоміжні функції в перерозподілі фінансових ресурсів і капіталу між кредиторами й позичальниками, продавцями й покупцями фінансових активів та інструментів [15, с. 56].

Таким чином, фінансові установи, як професійні учасники фінансового ринку, надають певний спектр послуг і формують організаційно-економічний механізм ринку фінансових послуг. Відтак сфери надання фінансових послуг професійними учасниками фінансового ринку утворюють ринок фінансових послуг. [15, с. 56–57]. А сутність зазначеного ринку полягає в тому, що він віддзеркалює конкретні форми організації руху фінансових ресурсів за допомогою фінансово-кредитного механізму між суб'єктами господарювання [2, с. 93–94]. Саме в цьому виявляється особлива система взаємозв'язків фінансового ринку та ринку фінансових послуг, що нерідко призводить до їхнього ототожнення.

При цьому сучасні науковці відзначають важливу роль ринку фінансових послуг у розвитку світової економіки, вказуючи на різке зростання його частки у світовому валовому національному продукті і домінування доходів від операцій на фінансових ринках у структурі сукупних доходів розвинених країн. Зокрема, А. Мовсесян зазначає: «Товар у звичному розумінні випав, його змінив фінансовий інструмент, і фінансова сфера стала самодостатньою – вона знаходить ресурси для свого зростання в собі самій. У суспільну свідомість розвинутих країн впроваджена нова модель поведінки з орієнтацією на домінування послуг в процесах нагромадження капіталу і використання фінансових інструментів» [7].

При цьому експерти Світової організації торгівлі структурують ринок фінансових послуг за такими основними категоріями: банківські послуги, страхові послуги, послуги з випуску всіх видів цінних паперів, послуги з управління майном та пошук і передача фінансової інформації. Важливою складовою цієї системи є ринок банківських послуг, який відіграє визначальну роль у створенні та розподілі внутрішнього валового продукту і національного доходу, регулюванні грошового обігу, кредитуванні, фінансуванні та інших економічних і соціальних досягненнях будь-якої країни

Хоча перші історичні згадки про банківські послуги належать ще до часів стародавнього Вавилону (VII–VI ст. до н. е.), де банківські дома приймали вклади під проценти, здійснювали платежі за дорученням клієнтів видавали позики під заставу цінностей або під письмові зобов'язання, на паях

брали участь у торговельних операціях своїх клієнтів, надавали посередницькі й довірчі послуги тощо [15, с. 52–53], важливі аспекти формування й розвитку ринку банківських послуг як цілісної системи тривалий час не висвітлювалися в науковій літературі.

Науковий і практичний інтерес до цієї сфери як такої, що може продукувати специфічний товар, здатний задовольнити людські потреби і давати дохід, виникає із другої половини ХХ ст. та пов'язаний з виникненням теорії фінансового посередництва.

У цьому контексті заслуговує на увагу сформовані у світовій економічній науці три підходи до аналізу теорії фінансового посередництва, які історично відображають процес зростання ролі і значення фінансових посередників у житті країни: класичний (ранній), традиційний та сучасний.

Основоположниками класичної теорії фінансового посередництва були відомі американські науковці Дж. Герлі, Дж. Тобін і С. Шоу (John G. Gurley, James Tobin, Edward S. Shaw). Визначаючи фінансові інститути як власників повної інформації про стан ринку, завданням фінансового посередництва вчені вважали передачу фінансових ресурсів від інститутів із профіцитом коштів до інститутів з їхнім дефіцитом, а основним засобом впливу на реальний сектор економіки визначали сприяння обміну товарів і послуг.

На думку цих дослідників, особливий характер фінансового посередництва, на відміну від торгового посередництва, полягає в тому, що фінансові посередники здійснюють купівлю й наступний продаж не однакових, а різнорідних фінансових активів (інструментів). У процесі діяльності фінансових посередників відбувається перетворення фінансових інструментів одного виду, якими є зобов'язання позичальників, на фінансові інструменти іншого виду, які заощадники отримують від посередників в обмін на кошти. При цьому фінансові посередники як перетворювачі активів (asset transformers) створюють для своїх кредиторів більш привабливі форми зобов'язань за рівнем ліквідності, забезпеченості та ризикованості [8, с. 14].

Разом з ускладненням і розширенням сфери діяльності фінансових інститутів, формувалася «традиційна теорія фінансового посередництва». Її представниками були такі науковці, як Джордж Дж. Бенстон, Кліффорд В. Сміт (George J. Benston and Clifford W. Smith), А. Акерлоф, Майкл А. Спенс, Джозеф Е. Стігліц (George A. Akerlof, Michael A. Spence, Joseph E. Stiglitz), Хейн Е. Ліленд, Девід Х. Пайл (Hayne E. Leland, David H. Pyle), Тім С. Кембелл, Вільям А. Крекоу (Tim S. Campbell, William A. Kracaw), Дуглас В. Даймонд (Douglas W. Diamond), Джон Х. Бонд, Едвард К. Прескотт (John H. Boyd, Edward C. Prescott), Даймонд-Дібвіг (Diamond-Dybvig model).

У межах традиційної теорії посередництва сформульовані два підходи – трансакційний та інформаційний, представники яких досліджували причини існування банків як фінансових посередників та їхню економічну роль, що полягала в трансформації неліквідних активів у ліквідні зобов'язання шляхом зниження трансакційних витрат та моніторингу кредитних контрактів. Ця теорія пізніше отримала назву «потрійної трансформації» – трансформації капіталу, строків та ризику (capital, maturity and risk transformation) [4, с. 90; 8, с. 14].

Зокрема, представники трансакційного підходу (Дж. Бенстон, К. Сміт) стверджували, що основне завдання фінансових посередників полягало у задоволенні фінансових потреб клієнтів (заощадників і позичальників) на більш прийнятних умовах і з меншими споживчими трансакційними витратами порівняно з прямим фінансуванням, що забезпечується в процесі реалізації фінансових продуктів і послуг із відповідними характеристиками на певний термін із забезпеченням прийнятного рівня дохідності та підтриманням необхідного рівня ліквідності вкладень [17; 8].

Особливістю інформаційного підходу є визнання існування феномену асиметричності інформації в умовах ринку, в результаті чого окремі його учасники є більш інформованими порівняно з іншими. Так, під час розроблення та реалізації фінансових продуктів і послуг фінансові посередники одночасно виконують функції інформаційних посередників у процесі збору та продажу надійної інформації потенційним кредиторам про визначенні класу активів, що суттєво розширює межі фінансування і сприяє розвитку фінансового ринку. Водночас, як зазначають Хейн Е. Ліленд і Д. Х. Пайл, фінансові посередники отримують додаткові переваги порівняно з іншими кредиторами ринку й використовують спеціалізовану інформацію для самостійного придбання активів [19; 5].

Суттєвий внесок у розвиток теорії фінансового посередництва в межах інформаційного підходу зробив на початку 1980-х рр. Д. Даймонд, який розробив концепцію «фінансового посередництва як делегованого моніторингу». Вона ґрунтується на положенні про потребу мінімізації інформаційних витрат для стимулювання поведінки позичальника. Фінансові посередники постають як агенти багатьох інвесторів, які передають посередникам свої кошти і делегують повноваження щодо здійснення моніторингу контрактів [8, с. 14–15].

Водночас нові тенденції розвитку країн світу, як то зростання ринку корпоративних боргових інструментів (особливо комерційних паперів), посилення процесу дезінтермедіації, розширення активності пайових (взаємних) та пенсійних фондів, формування вторинного ринку банківських кредитів та бурхливе зростання сек'юритизації активів, універсалізація діяльності фінансових посередників та створення так званих фінансових супермаркетів, призвели до втрати актуальності традиційної теорії фінансового посередництва та появи нових концепцій фінансового посередництва, у центрі яких постали питання забезпечення ліквідності та зниження ризиків фінансовими інститутами (праці К. Каломіріса, К. М. Кана, М. Дж. Фланнері (С. W. Calomiris, С. M. Kahn, M. J. Flannery), Рагхурама Г. Раджана, Дугласа В. Даймонда (Raghuram G. Rajan, Douglas W. Diamond) та представників Вартонської школи (Wharton School) при Пенсільванському університеті. [4, с. 90; 5, с. 149; 8, с. 15–16].

У межах сучасної теорії фінансового посередництва пояснюється, яким чином фінансове посередництво долає ринкові коливання і знижує витрати в сфері розподілу інформації і капіталу між домогосподарствами та фірмами. При цьому виокремлюються дві характеристики, що пояснюють існування сучасних фінансових посередників:

(1) здатність фінансових посередників забезпечити ліквідність;

(2) здатність фінансових посередників трансформувувати ризики, пов'язані з управлінням активами.

Як зазначають А. Р. Дарбінян і Е. М. Сандоян, в обох цих випадках фінансове посередництво сприяє зниженню витрат із переміщення коштів між кредиторами та позичальниками, що приводить до ефективнішого перерозподілу ресурсів [4, с. 91].

Характерною рисою сучасної теорії фінансового посередництва є акцентування уваги на спроможності фінансових інститутів створювати нову вартість і слугувати джерелом економічного зростання завдяки здатності до забезпечення стабільних трансакцій у межах країни, мобілізації заощаджень та їхньої трансформації в інвестиційні ресурси для інноваційних проектів, зниження ризиків інвестиційної діяльності та корпоративний контроль [14, с. 84].

У цьому контексті заслуговує на увагу аналіз функціонального призначення ринку банківських послуг як складової ринку фінансових послуг. З цієї метою необхідно визначити роль ринку фінансових послуг, функціонування якого в узагальненому вигляді зводиться до задоволення таких основних груп економічних потреб: а) акумуляція необхідних додаткових фінансових ресурсів (капіталу); б) розміщення вільних фінансових ресурсів; в) здійснення розрахунків і платежів; г) інформаційні, консультативні потреби та потреби у зберіганні цінностей [7, с. 31]. При цьому головними завданнями фінансових посередників на ринку фінансових послуг є забезпечення ефективного зведення заощадників і позичальників та надання їм на вигідних умовах послуг, спрямованих на зменшення ризику, збільшення ліквідності, забезпечення інформації [8, с. 11].

У цьому випадку банківські установи як фінансові посередники в процесі виконання притаманним їм функцій відіграють першорядну роль у збільшенні накопичень і перетворенні приватних дій усіх суб'єктів фінансового ринку у певну систему економічних відносин [9, с. 183]. Йдеться про те, що комерційні банки є кредитно-фінансовими установами, покликаними мінімізувати ризики, пов'язані з наявністю асиметрії інформації між суб'єктами фінансового ринку та здійснювати особливий інституціональний вид підприємницької діяльності, пов'язаний з формуванням, рухом і розміщенням позичкового капіталу, що виконує соціальну місію у відтворювальному процесі від імені суспільства з контролю раціональної трансформації заощаджень в інвестиційні ресурси.

На думку сучасних дослідників, відсутність банківського посередництва породжує загрозу операційного звуження ринку і натуралізація господарського життя (коли має місце безпосередній товарний взаємообмін без грошового компоненту – бартеризація та інші квазірозрахунки). Крім цього, надмірна індивідуалізація економічної поведінки може призвести до стиснення ринку внаслідок зростання ризиків неоптимального використання та знерухомлення фінансових ресурсів [7, с. 9].

Таким чином, можна погодитися з тим, що функції банків як фінансових посередників на ринку банківських послуг та в загальній структурі фінансового ринку є системоутворюючими, і являють собою єдиний інституційний механізм здійснення прямих зв'язків в усій системі економічних відносин [9, с. 183]. Виконання банками перелічених функцій виявляється у наданні ними відповідних банківських послуг своїм клієнтам – як кредиторам-інвесторам (постачальникам фінансових ресурсів), так і їхнім споживачам-реципієнтам, що здійснюється на ринку банківських послуг.

При цьому слід відзначити особливу роль зазначеного ринку в трансформації фінансових ресурсів зі стану потенційного їх використання в продуктивний організований оборот [7, с. 27]. Зокрема, йдеться

про перехід фінансових ресурсів зі стану статичності (знерухомих, очікування) у стан динаміки (руху) за рахунок використання фінансових інструментів ринку банківських послуг. Ресурси, що перебувають у русі (переміщення фінансових ресурсів від його постачальників до реципієнтів, що супроводжується та опосередковується банківськими послугами), набувають ознак капіталу – самозростаючої вартості [7, с. 27]. Іншими словами, зазначена посередницька функція зводиться до трансформації надлишкових фінансових ресурсів, часто малорухомих, в інвестиційний капітал, попит на який практично завжди переважає пропозицію. Йдеться про те, що фінансові ресурси, вивільнені на окремих стадіях відтворювального процесу, з допомогою ринку банківських послуг як складової фінансового ринку спрямовуються в інші сектори фінансової системи, що, як зазначає В. Д. Базилевич, прискорює обіг капіталу, сприяє прогресивному коригуванню всієї структури виробництва, створює можливості для запровадження новітніх технологій. [1, с. 8]. При цьому банки як фінансові посередники, що виконують роль виробників і споживачів різних банківських продуктів, «відтягують» надлишки грошових коштів зі споживчого ринку на користь довгострокових інвестицій у реальний сектор економіки та сприяють обміну товарів і послуг, виступаючи генератором розширеного економічного відтворення [4, с. 90].

Таким чином, ринок банківських послуг виконує важливу роль у розвитку економіки як на мікро-, так і на макрорівні. Зокрема, функція консолідації індивідуальних інвесторів, які найчастіше є непрофесійними учасниками ринку, у єдиний пул і наступне диверсифіковане вкладення накопиченого капіталу в різні проекти з перспективною капіталізацією має неабияке мікроекономічне значення, оскільки дає змогу розрізним індивідуальним інвесторам взяти участь у масштабних проектах і мінімізувати ризики, пов'язані з наявністю асиметричної інформації на ринку [2, с. 94; 7, с. 19].

Водночас поряд із задоволенням економічних потреб індивідуальних клієнтів (постачальників та споживачів фінансових ресурсів), окрім власних комерційних вигід, в результаті міжгалузевих і міжрегіонального перерозподілу капіталу вирішуються і загальні макроекономічні проблеми. Зокрема, перерозподіляючи капітал між ключовими секторами економіки, ринок банківських послуг забезпечує обслуговування процесу створення національного продукту і сприяє реалізації політики економічного зростання в країні.

Важливо також взяти до уваги, що функції ринку банківських послуг на сучасному етапі розвитку світової економіки вже вийшли далеко за межі традиційних (стихійних) акумуляції та перерозподілу фінансових ресурсів. Нині його головне завдання полягає в стимулюванні переливання фінансових потоків у найбільш ефективні та перспективні галузі економіки відповідно до потреб і доміант соціально-економічного розвитку з метою забезпечення розширеного відтворення економіки та підвищення добробуту громадян, що приводить до зростання значущості соціальної функції ринку банківських послуг.

Аналіз творів вітчизняних і зарубіжних дослідників свідчить, що на сучасному етапі еволюції світогосподарських зв'язків соціально відповідальний банківський сектор є добре обґрунтованим явищем. Зокрема, в США кожен восьмий долар інвестується на певні соціальні чи етичні програми (за даними Соціального інвестиційного форуму). В більшості країн світу приватні домогосподарства мають можливість вкласти грошові кошти не лише на умовах отримання фінансової винагороди, а й на основі нематеріальної вартості заощаджень та інвестицій. Так, у багатьох європейських країнах спеціалізовані банки пропонують накопичувальні рахунки для населення, обіцяючи при цьому, що нагромаджені кошти будуть використані для фінансування певних проектів екологічного спрямування чи для підприємств, котрим важко отримати доступ до фінансових ресурсів. Банківські установи дедалі частіше займаються фінансуванням господарської діяльності, що спрямована на забезпечення сталого розвитку, пропонуючи кредити для осіб з низьким рівнем достатку тощо [20].

Підсумовуючи вищесказане, варто визначити такі основні функції ринку банківських послуг:

1. *Посередницька*, яка полягає в об'єднанні в єдину систему окремих економічно самостійних постачальників та споживачів фінансових ресурсів, які в переважній більшості випадків є розосередженими в часі й територіально. При цьому банки як фінансові посередники на ринку реалізують свою роль передусім через здійснення депозитних, позичкових та розрахункових операцій, виконання яких забезпечує встановлення зв'язків з усіма економічними суб'єктами і дає змогу впливати на переважну частину економічних процесів.

2. *Інвестиційна*, яка пов'язана з ефективною абсорбцією грошових потоків і трансформацією фінансових ресурсів в інвестиційні та позичкові інструменти фінансування реальної економіки [4, с. 94], що в макроекономічному аспекті сприяє приросту суспільного капіталу.

3. *Інформаційна*, що полягає в подоланні асиметричної інформації. Загальновідомо, що ринкові суб'єкти, особливо в трансформаційній економіці, не мають повної інформації про ринкову кон'юнктуру і вимушені діяти в умовах невизначеності, неповної чи асиметричної інформації, що не дає змоги приймати оптимальні рішення щодо трансакційних угод. При цьому банки як фінансові посередники на ринку банківських послуг нівелюють незручності і ризики асиметрії інформації для своїх клієнтів під час надання останнім відповідних послуг.

4. *Соціальна*, яка полягає в тому, що, діючи в інтересах усіх учасників соціально-економічних відносин, банки в кінцевому рахунку прямо чи опосередковано впливають на задоволення різноманітних споживчих і виробничих потреб. Банківські установи реалізують політику участі у вирішенні соціальних завдань за двома стратегіями – безпосереднього впливу (забезпечення таких умов, за яких представники більшості суспільних груп мали б можливість самостійно вирішувати проблеми власного добробуту) і через сприяння змінам у задоволенні потреб і забезпеченні розвитку (надання кредитів підприємствам, які спеціалізуються на виробництві товарів широкого вжитку, та іншим економічних суб'єктам з метою збереження робочих місць і підтримання рівня дохідності працівників) [13]. При цьому роль ринку банківських послуг у вирішенні соціально значущих питань нерозривно пов'язана з розвитком банківських послуг на ринках споживчого та іпотечного кредитування, адже саме споживчий кредит стимулює розширення ринку збуту товарів і сприяє підвищенню рівня життя населення.

5. *Функція регулювання*, що полягає у забезпеченні рівноваги на ринку через погодження пропозицій і попиту на фінансові ресурси. За рахунок масштабів діяльності і портфельного управління активами банківські установи гармонізують відносини між постачальниками і споживачами капіталу, ліквідують дисбаланс між пропозицією і попитом на вільні кошти та забезпечуючи ефективний розподіл і перерозподіл ресурсів. Попит і пропозиція за таких умов врівноважуються як у просторі, так і в часі.

Підсумовуючи вищесказане, варто зазначити, що одним із узагальнюючих індикаторів, які засвідчують рівень інституційного розвитку економіки, є ступінь розвитку інститутів фінансового посередництва, головною метою існування яких згідно зі сучасною теорією фінансового посередництва є подолання ринкових коливань та зниження витрат у сфері розподілу інформації і капіталу між суб'єктами господарювання.

При цьому рушійною силою соціально-економічного зростання на сучасному етапі є розвиток ринку банківських послуг. Йдеться про те, що, реалізуючи свої функції шляхом надання послуг різним категоріям клієнтів, банківські установи акумулюють тимчасово вільні грошові кошти суб'єктів ринку й організують їхній внутрішньогалузевий, міжгалузевий, внутрішньорегіональний та міжрегіональний перерозподіл, забезпечуючи тим самим безперервність процесу розширеного відтворення та кругообігу капіталів в економіці.

Література

1. *Базилевич В. Д. Розвиток фінансового ринку в сучасних умовах / В. Д. Базилевич // Фінанси України. – 2009. – № 12. – С. 5–12.*
2. *Бобров Є. А. Роль і місце ринку фінансових послуг у структурі фінансового ринку / Є. А. Бобров // Фінанси України. – 2007. – № 4. – С. 88–94.*
3. *Горбач Л. М. Ринок фінансових послуг : навч. посіб. / Л. М. Горбач, О. Б. Каун. – К. : Кондор, 2009. – 436 с.*
4. *Дарбинян А. Р. Институты финансового посредничества в современной экономике / А. Р. Дарбинян, Э. М. Сандоян // Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму. – 2010. – № 1 (3). – Т. 1. – С. 89–99.*
5. *Донецкова О. Ю. Природа и специфика финансового посредничества / О. Ю. Донецкова // Вестник Оренбургского государственного университета. – Оренбург : ОГУ, 2010. – № 13(119). – С. 14–152.*
6. *Канаев А. В. Банковская деятельность в свете теории финансового посредничества: традиции и инновации / А. В. Канаев // Вестник СПбГУ. – 2006. – Вып. 3. – С. 113.*
7. *Корнєєв В. В. Фінансові посередники як інститути розвитку : моногр. / В. В. Корнєєв. – К. : Основа, 2007. – С. 192.*

8. Науменкова С. В. Ринок фінансових послуг : навч. посіб. / С. В. Науменкова, С. В. Міщенко. – К. : Знання, 2010. – 532 с.
9. Родин Д. Я. Развитие посреднической деятельности коммерческих банков в условиях системной трансформации рынка финансовы услуг / Д. Я. Родин // Политематический сетевой электронный научный журнал Кубанского государственного аграрного университета (Научный журнал КубГАУ). – Краснодар : КубГАУ, 2011. – № 1(65). С. 182–191.
10. Синки Дж. Финансовый менеджмент в коммерческом банке и в индустрии финансовых услуг / Джозеф Синки-мл. ; пер. с англ. – М. : Альпина Букс, 2007. – 1018 с.
11. Смагін В. Л. Формування та розвиток фінансового ринку в умовах трансформаційної економіки : моногр. / В. Л. Смагін. – К. : КНЕУ, 2008. – 232 с.
12. Унинець-Ходаківська В. П. Ринок фінансових послуг : підруч. / В. П. Унинець-Ходаківська, О. І. Вихор, О. А. Лятамбор. – К. : Кондор, 2009. – 484 с.
13. Федосєєв О. С. Механізм реалізації соціальної функції банків у перехідній економіці : автореф. дис. ... канд. екон. наук / О. С. Федосєєв. – Д., 2004.
14. Школьник І. О. Фінансовий ринок України: сучасний стан і стратегія розвитку : моногр. / І. О. Школьник. – Суми : ВВП «Мрія-1» ЛТД, УАБС НБУ, 2008. – 348 с.
15. Юрій С. І. Ринок фінансових послуг як інституційна основа ринкової економіки / С. І. Юрій, О. О. Луцишин // Фінанси України. – 2010. – № 11. – С. 48–59.
16. Ящук В. В. Ринки фінансових послуг як складова системи економічного розвитку / В. В. Ящук // Фінанси України. – 2010. – № 1. – С. 115–121.
17. Benston G. J. A Transaction Cost Approach to the Theory of Financial Intermediation / G. J. benston, C. W. Smith // *Journal of Finance*. – 1976. – Vol. 31. – P. 231.
18. Diamond D. W. Financial Intermediation and Delegated Monitoring / D. W. Diamond // *Working Paper // Review of Economic Studies*. – 1984. – Vol. 51. – P. 393–414.
19. Leland H. E. Information Asymmetries, Financial Structure, and Financial Intermediation / H. E. Leland, D. H. Pyle // *Journale of Finance*. – 1977. – Vol. 32. – P. 371–387.
20. Scholten B. Corporate Social Responsibility in the International Banking Industry / B. Scholten // *Journal of Business Ethics* – 2008. – P. 159–175. – [Cited 2008].